

Az EFA frakcióülése Erdélyben

Zöldek | Európai Szabad Szövetség
Az Európai Parlamentben

www.greens-efa.org
www.e-f-a.org

Zöldek | Európai Szabad Szövetség
Kihelyezett frakcióülés és konferencia

Marosvásárhely, 2008. július 2–4.
Helyszín: Kultúrpalota

Július 2., szerda

09³⁰-10⁰⁰ Megnyitó beszéd: Tökés László EP-képviselő
Köszöntések:
Fodor Imre, Kincses Előd

10⁰⁰-12⁰⁰ Erdők, barnamedvék, veszélyeztetett közösségek
A környezetvédelem és a régiók fenntartható fejlődése

Előadók:
Milan Horacek EP-képviselő, a Zöldek/EFA-frakció tagja: Zöld javaslat az európai kisebbségvédelemre
Garda Dezső parlamenti képviselő (Ro): Székelyföld: egy környezeti katasztrófa szélén? Igazságszolgáltatás és korrupció az erdőkitermelés és -visszaszolgáltatás ügyében
Bereczky Leonárdó programkoordinátor: A barnamedvék védelme Székelyföldön

Hozzászólások, vita

12⁰⁰-13⁰⁰ Sajtótájékoztató

15⁰⁰-18⁰⁰ Regionalizmus, devolúció, autonómia Európában

Előadók:
Ian Hudghton MEP, a Zöldek/EFA-frakció alelnöke, a Skót Nemzeti Párt elnöke: Skócia és Európa
Nelly Maes, az Európai Szabad Szövetség elnöke: Az autonómiától a függetlenségig: Európáról és a flamandokról
Tökés László MEP, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke: Az autonómia szükségessége és az erdélyi magyarok helyzete
Mikel Irujo Amezaga MEP, Baszkföld (Spanyolország): A Baszk nép helyzete Európában
Tatiana Zdanoka MEP, Lettország: Kisebbségvédelem Lettországban

Kávészünet

Decentralizáció és autonómia Romániában
Előadók:
Smaranda Enache, a Pro Európa Liga társelnöke: Decentralizációs modellek Romániában
Bakk Miklós egyetemi előadó: A regionalizmus és a decentralizáció esélyei Romániában

Hozzászólások, vita

19³⁰ --> Kulturális est (Maros Művészegyüttes székháza)

Július 3., csütörtök

09³⁰-11⁰⁰ Székelyek és csángók az öngazgatás és a megmaradás között

Székelyföld területi autonómiája
Előadó:
Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke

Hozzászólások, vita

Kávészünet

11³⁰-13⁰⁰ Kerekasztal-megbeszélés
Személyi elvű autonómia Romániában
Előadó:
Toró T. Tibor parlamenti képviselő (Ro)

Moldvai csángók – egy európai veszélyeztetett közösség
Előadók:
Adrian Solomon, a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének elnöke
Hegylli Attila, a csángók magyar anyanyelvű oktatásának vezetője

Hozzászólások, vita

Házigazda:
Tökés László EP-képviselő

2008. július 2–4. között a történelmi Székelyföldön tartotta kihelyezett frakciógyűlését és tett látogatást az Európai Szabad Szövetség (EFA) európai parlamenti képviselőcsoportja, mely a zöld párttal alkot közös frakciót az Európai Parlamentben. Tökés László erdélyi EP-képviselő meghívásának eleget téve a képviselőcsoport környezet- és kisebbségvédelmi konferencián vett részt Marosvásárhelyen, majd Sepsiszentgyörgyön találkozott a helyi és a megyei önkormányzatok, valamint a Magyar Polgári Párt vezető képviselőivel; továbbá a Székely Nemzeti Múzeumban ismerkedett Székelyföld, illetve Háromszék értékeivel és nevezetességeivel.

Az EFA tizenhárom EU-tagország mintegy harminc haladó felfogású, nemzeti, regionalista és autonomista pártját egyesíti magában. Egyik fontos célkitűzésének tartja Európa állam nélküli nemzeti és történelmi-földrajzi régiói demokratikus jogainak a biztosítását. Ennek megfelelően támogatja az erdélyi magyarság és – ezen belül – Székelyföld autonómiájának a kivívását.

Az erdélyi Magyar Nemzeti Tanács – kölcsönös módon – szolidaritást vállal az EFA tagpártok által képviselt demokratikus politikai törekvésekkel, nevezetesen ezek autonómiatörekvéseivel. A működő területi autonómiákat Székelyföld számára is követendő példának és mintának tartja.

Tökés László a találkozó során sikert kívánt a Skót Nemzeti Pártnak Skócia függetlenségének a kivívásáért folytatott demokratikus küzdelmében. Ugyanakkor kihangsúlyozta, hogy az erdélyi magyar nemzeti közösség számára a megoldás egy többszintű autonómia-rendszer bevezetésében látja. Az EMNT és a Székely Nemzeti Tanács ezen európai mintájú, legitim demokratikus célkitűzéseinek megvalósításához a vendégek, illetve az EFA tagpártok és a képviselőcsoport további támogatását kérte.

Sepsiszentgyörgy, 2008. július 4.

The Greens | EFA
in the European Parliament

Az autonómia a megoldás

Ha tömören össze akarnánk foglalni az **Európai Szabad Szövetség (EFA) Marosvásárhelyen, 2008. július 2 és 4** között megrendezett kihelyezett frakcióülésén elhangzottakat, akkor **Nelly Maes** flamand politikus, az EFA elnökének zárógondolatait idézhetjük: az Európai Unió közvetlen módon nem fogja megoldani a kisebbségek gondjait, mivel az EU még mindig államok szövetsége, és nem szólhat bele a tagállamok belügyeibe. Az elnöksasszony szerint senki más nem fogja megteremteni például az erdélyi magyarok számára az autonómiát, hanem azt az erdélyi magyaroknak kell kivívniuk – ám azt ki kell vívniuk, mert az autonómia a megoldás. Működő példákkal bizonyítható, hogy a széles körű kompetenciákkal felruházott autonóm tartományok, vagy a különböző autonómiaformák biztosítják a prosperitást, a megmaradást, Európa kulturális sokszínűségét, a minőségi oktatást, nem utolsósorban pedig a gazdasági és biztonságpolitikai stabilitást és fejlődést. Belgium, idézzük az elnöksasszonyt, „Európa laboratóriuma”. A négymillió vallon és a hatmillió flamand egyenlő jogokat élveznek, és mellettük teljes autonómiát kapott a mintegy 70.000 német ajkú belga állampolgár is.

Nelly Maes asszony ugyanakkor – újságírói értetlenkedésre – világosan megkülönböztette egymástól az autonómiát és a függetlenséget. Olyan evidenciákra mutatott rá, miszerint a függetlenedési törekvések egy új, önálló állam létrehozását tűzik ki célul –

lásd Skócia esetét –, míg az autonómia-törekvések az adott országhatárokon belül az önrendelkezés elnyerését célozzák.

Ehhez kapcsolható a **Tőkés László** erdélyi magyar EP-képviselő egyik hangsúlyos üzenete is. Előadásában az erdélyi magyarok európai képviselője úgy fogalmazott: ha a függetlenedés is elfogadott politikai törekvésnek számít Európában, akkor az autonómia elnyerése szintén legitim politikai célkitűzés. (Hozzátehetjük: **Ian Hudhont**, a Skóciában kormányzó Skót

házigazda, **„Az autonómia legitim politikai célkitűzés”**

Nemzeti Párt elnökét a brit parlamentben nem „terroristázzák” le, mint tették azt Románia Parlamentjében, amikor **Toró T. Tiborral** és más kollégákkal benyújtották a személyi elvű autonómiát célzó törvénytervezetet – elevenítette fel vonatkozó emlékeit **Szilágyi Zsolt**, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács alelnöke még parlamenti képviselőségének idejéből.) Tőkés László, az EMNT elnöke világossá tette, és a sajtótájékoztatón többször, több nyelven is elmondta: az erdélyi magyarság nem a függetlenedést követeli most, hanem teljes körű autonómiát kíván.

A háromszintű autonómia-koncepciót Toró T. Tibor parlamenti képviselő ismertette, miután röviden vázolta az autonómia-ügyben az elmúlt tizenhét évben tett lépéseket, erőfeszítéseket. **Izsák Balázs**, a Székely Nemzeti Tanács elnöke viszont Székelyföld területi autonómiájára vonatkozó kidolgozott törvényjavaslatukat vázolta okadatoltan.

„Összeért a szó” **Milan Horacek** EP-képviselő, az Európai Parlament Zöld csoportja tagjának előadása után is (az EFA és a Zöldek – The Greens – közösen alkotnak egy frakciót az EP-ben). Horacek sajátosan „zöld szemmel” közelítette meg a kisebbségi kérdést, és felhívta a figyelmet arra, hogy számos kisebbség a gazdasági nyomor miatt nem képes védeni környezetét, vagy, ami még súlyosabb, megélhetési gondok miatt használják ki

túlzottan a természeti kincseiket (ha egyáltalán rendelkeznek fölöttük). **Garda Dezső** romániai parlamenti képviselő a székelyföldi erdőirtásokkal kapcsolatban tovább árnyalta ezt a képet: a – politikai pártállástól függetlenül – magas kormányzati szinten is (!) „védtet” famaffiózók nem kötődnek az adott tájhoz, régióhoz, számukra teljesen közömbös, hogy akár a közeljövőben mi történik, miután kipszűrték az erdősegeket, ezért is fontos a tulajdonjog kérdése, a visszaszolgáltatás problematikája.

Mindezek kapcsán többször is felhívták a jelen lévő EP-képviselők figyelmét: Románia nem teljesíti maradéktalanul az EU-csatlakozás során vállalt kötelezettségeit. Tőkés László EP-képviselő rámutatott: a környezetvédelem, az igazságszolgáltatás terén tapasztalt visszaéléseket, hiányosságokat talán még lehet szankcionálni, az EU-nak ehhez még adott valamelyest az eszközkészlete – ám a kisebbségvédelem terén semmifajta jogosítvánnyal nem rendelkezik az Unió, hanem azt a tagállamok hatáskörébe utalja, pedig a kisebbségi kérdés európai kérdés is egyben, amint arra **Mikel Irujo Amezaga** baszk EP-képviselő, valamint **Tatiana Zdanoka**, a lettországi orosz kisebbségek EP-képviselője előadásaiiban rámutattak.

Ha léteznek veszélyeztetett állatfajok – mint például a Kárpátokban élő barnamedvék, amint **Bereczky Leonardo**, aki a Balánbányához közeli Nagybagmáshegységben az osztrák Vier Foten – Négy Tappancs Alapítvány finanszírozta program keretében árván maradt medvebocok „visszavadtásával” foglalkozik, előadásában rámutatott –, úgy veszélyeztetett népcsoportok is léteznek. Fontos ugyan a veszélyeztetett állatok védelme, idézte Tőkés László Kató Béla nemrégiben, Brüsszelben tett kijelentését, de legalább annyira fontos, ha nem fontosabb az eltűnés szélére sodort etnikumok védelme is. A magyarság is folyamatosan veszíti el életterét, mint a barnamedvék, utalt vissza a fiatal erdőmérnök előadására, de az igazán veszélyeztetettek a csángómagyarok. Képviselőnkben **Adrian Solomon**, a Csángómagyarok Szövetségének elnöke, illetve **Hegyeli Attila**, a csángómagyarok anyanyelvű oktatásának vezetője tartott előadást. Hegyeli fontosnak tartotta kiemelni: Romániában

vannak valamelyest elfogadható törvények, amelyek segíthetnének a csángók ügyének részleges megoldásában, ám ezeket nem alkalmazzák, illetve a román állam hivatalnokai nem tartják be a törvényeket.

A centralizált román állam nem képes az életszínvonal emelését elérni, fejtette ki előadásában **Smaranda Enache**, és emiatt az állampolgárok előbb-utóbb megértik, miért szükséges a decentralizáció. **Bakk Miklóssal** egybehangzóan azon véleményének adott hangot, hogy Romániában ércsak adminisztratív alapon, technokrata módon újjáalkotni a régió-

kat – történelmi hagyományaink, kötődéseink, a regionális öntudat mind afelé mutatnak, hogy a történelmi régiók felelőstése bizonyulhatna a legjárhatóbb, a legoptimálisabb útnak.

Székelyföld, és szűkebben Háromszék történelmi hagyományait is megismerhették az EP-képviselők Sepsiszentgyörgyön, a Székely Nemzeti Múzeumban. A Romániában első ízben tartott kihelyezett frakcióülés résztvevői (eleddig az Európai Parlament egyetlen frakciója sem tartott ilyen jellegű tanácskozást országunkban) **Vargha Mihály** múzeumigazgató, valamint **Kónya Ádám** művelődéstörténész, a múzeum nyugalmazott igazgatója szakavatott tárlatvezetése során ismerkedtek meg a székelység tárgyi és szellemi kultúrájával, valamint történelmével.

Tusványos 2008. Más kép

Összefoglaló a XIX. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor 2008-as esztendei kiadásáról

A számok tükrében: az idei Tusványoson 2008. július 15–20 között 700 sátorlakó, 250 kempingező, ötszáz – a fürdőváros panzióiban elhelyezett – vendég vett részt állandó jelleggel, estére az érdeklődőkkel – főleg a hét második, valamelyest naposabb felében – a rendezvényen részt vevők száma 2000 fölé duzzadt. Orbán Viktor Fidesz-elnök és Tőkés László püspök, EP-képviselő szombat délelőtti nagyelőadására a sportszarnokban körülbelül kétezeröttszáz ember volt kíváncsi. Magáról a táborról a hét folyamán hozzávetőlegesen 170 cikk született a magyar írott sajtóban, illetve a sugárzott és internetes felülettel rendelkező elektronikus médiában. A tábori sajtószolgáltatásnál 90 sajtós regisztráltatta magát.

Ha mindezt egy mondatban akarnánk összefoglalni: a szokásosnál jóval nagyobb érdeklődés övezte a táborot. Mind ezt úgy sikerült elérni, hogy – Orbán Viktor megfogalmazását parafrazálva – az RMDSZ „nem hiányzott, de nem volt ott”.

A már említett hagyományos szombat délelőtti nagyelőadást kivéve két igen jelentős eseményt emelnék ki előljáróban: az egyik a román-magyar párbeszéd a székelyföldi területi-, illetve az erdélyi autonómiáról, valamint a Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács ez alkalomból sorra került ülése és az azt követő fórum.

A magyar-román kerekasztal résztvevői: Smaranda Enache, Daniel Barbu politológus, Dorin Zamfirescu és Gabriel Andreescu vezető román értelmiségiek, valamint Kolombán Gábor az RMDSZ részéről Izsák Balázs SZNT-elnök és Ferenc Csaba alelnök, illetve Csinta Samu, az MPP Kovászna-megyei ügyvezető elnöke. Moderált Bakk Miklós politológus. Tömören: politikai diskurzust inkább a magyar résztvevők folytattak, a román részről nagyjából értelmetlen. Közös premisszaként megegyeztek abban, hogy az európai intézmények logikájához, politikai trendjéhez kell igazítani ezeket az igényeket, ám a román fél csak is a regionalizáció érdemi folyamatában látja a bármiféle önrendelkezés esélyét.

A KMAT kihelyezett ülésének első felén Orbán Viktor Fidesz elnök is részt vett. Az összes jelentős határon túli politikai szervezet csúcsvezetőségével – kivéve Markó Bélát és az RMDSZ-t – folytatott tanácskozáson többek között a kárpát-medencei autonómia-rendszerek egységes képviselésében egyeztek meg, ennek értelmében Tőkés László KMAT-

elnök meghívásának eleget téve ősszel Brüsszelben kerül sor a következő ülésre, és ezzel egybekötve a legmagasabb európai fórumokon megvalósuló egységes fellépésre. További hangsúlyos előadások: *Nemzeti és társadalmi szolidaritás – magyar és román EU-inegráció alulnézetből* cím alatt a meghívott előadók, Navracsics Tibor (FIDESZ), Cristian Pîrvulescu (Asociația Pro Democrația) Kovács István (MPP) moderálásával Románia és Magyarország perspektíváit beszéltek végig az Európai Unió kontextusában. *A Birodalom visszavág? – Biztonságpolitikai vonzások és választások* cím alatt Németh Zsolt, a Magyar Országgyűlés Külügyi és Határon Túli Magyarok Bizottságának elnöke, Costică Canacheu, a román parlament képviselőházának Nemzetbiztonsági Hivatalának elnöke és Toró T. Tibor, az RMDSZ temesi megyei parlamenti képviselője, Pröhle Gergely, Magyarország volt svájci nagykövete moderálásában biztonságpolitika kérdését járták körül, célkeresztben Oroszországgal. Elhangzott: a biztonságpolitika fogalma kitágul, új típusú kihívást jelent az energia, víz, élelmiszer, migráció problematikája. Ezekre jelen pillanatban az Uniónak nincs egységes válasza.

Az önkormányzati választásokról több ízben is szó esett, frissen megválasztott önkormányzati tisztviselők prezentálták a „más kép”-et, illetve szakértők elemezték a romániai helyhatósági választások eredményeit. A kárpát-medencei nemzetpolitika (másképp: etnopolitika) fontosabb kategóriáit a Lőrinc Csaba emlékének szentelt beszélgetésen tisztázták. Itt Németh Zsolt, a Magyar Országgyűlés Külügyi és Határon Túli Magyarok Bizottságának elnöke, Zelei Miklós író, Salat Levente politológus, Borsi-Kálmán Béla történész és Székely István politológus Lőrinc Csaba szellemi hagyatékára reflektálva járták körül a nemzetpolitika kérdéskörét. Az előadást Klein András külügyi tanácsadó vezette. A fősátor mellett még kilenc kisebb sátorban zajlottak tevékenységek: a MISZSZ (Magyar Ifjúsági Szervezetek Szövetsége) sátrában a nemek harmóniájától a politikai PR-ig változatos témákról tartottak előadásokat; a Corvina Sátorban ezúttal a könyvet a sporttal békítették össze, az olimpia jegyében volt olimpiakonok tartottak élménybeszámolókat, illetve könyvbemutatók zajlottak. Az EFES-sátor a szakértők területe volt: médiapolitika, médiaetika, politológus-

sok kerekasztala, elemző beszélgetések kaptak itt helyet. A Metrion Művészeti Sátor a kortárs, kevésbé „kanonizált” művészeti ágakat lopta be a táborba, Ütő Gusztáv világhírű preformer, illetve a Háromszéki Akcióművész Társaság performanszaira meglepő mértékben fogékony volt a táborlakók igencsak nagy hányada, illetve Éltes Barna „tájszobrait” is kedvezően fogadták. A homokkal, papírral és agyaggal készített animációk készítésébe a technikai nehézségek miatt csak későn, utolsó napokban lehetett bekapcsolódni. Irodalmi eseményként az idén tizedik születésnapját ünneplő Székelyföld folyóiratot hívták meg a szervezők. A Vinum Primatis Borsátorban borkóstolással egybekötött szakelőadók hangzottak el, az igazi kötetlen beszélgetések helyszínévé nőtte ki magát, míg a Zöld Székely Sátor a sok beszéd helyett a konkrét gyakorlattal bizonyította a környezetvédelem szükségességét. A Sapientia-PKE sátorban az erdélyi magyar tudományegyetemeinken zajló oktatásról lehetett információkat szerezni első kézből, míg a Keskeny Út Sátor a „lélekápolás” keresztényi feladatát vállalta magára. Jelen volt a Fidelitas is egy sátorral.

A Pro Minoritate–Kisebbségekért Alapítvány és a Magyar Ifjúsági Tanács főszervezésében az idei Tusványosról láthatóan tényleg „más kép” alakult ki. A partnerszervezetek – Alternatíva Egyesület (Kolozsvár), Corvina Könyvesház, Pro Europa Liga (román), Horia Rusu alapítvány (román), Kolozsvári Magyar Diákszövetség, Magyar Ifjúsági Szervezetek Szövetsége, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Partiumi Keresztény Egyetem Diákszervezete, Romániai Magyar Cserkészszövetség, Temesvári Magyar Diákszervezet, Csíkszeredai Hallgatói Önkormányzat, Udvarhelyi Fiatal Fórum, Zöld Székelyföld Egyesület, Metrion Egyesület Erdélyből, valamint a Jogar Egyesület Budapestről sikeresen abszolvták a szervezéssel járó nehézségeket, példásan oldották meg a közbiztonságot.

Amikor Tőkés László az értékelvű politizálás mellett érvelt szombaton, illetve Orbán Viktor a szociális egyensúly megteremtéséről beszélt – volt aki hallgassa. A sikeres rendezvény záróak – kordjaként Németh Zsolt elkészöntében bejelentette: a Bálványosfürdőn szombat délután történt Tőkés-Markó találkozó sikeresen zárult.

Tusnádfürdő, 2008. július 21.

A KMAT Tusnádfürdőn

A 19. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor szelleméhez jól illeszkedően 2008. július 18-án Tusnádfürdőn tartotta soron következő ülését a Kárpát-medencei Magyar Autonomia Tanács. A találkozóon minden fontosabb határon túli magyar politikai szervezet magas szinten képviseltette magát, kivéve az RMDSZ-t, illetve Markó Béla elnököt.

A KMAT ülésének első felén részt vett Orbán Viktor, a FIDESZ elnöke, aki hangsúlyozta, hogy a KMAT szerepe a MÁÉRT működésének – szándékos – megszüntetése nyomán különösképpen felértékelődött. A jelenlegi magyar kormány nyíltan hangoztatott álláspontjával ellentétben, miszerint „az etnopolitizálás korszaka leáldozott”, Orbán Viktor nemzetpolitikai szemszögből méltatta a kárpát-medencei autonómia-rendszerek fontosságát és szükségességét, valamint a KMAT rendkívüli szerepét ezek nemzetközi képviseletében. Mint fogalmazott, a magyar ügy egyben európai ügy is.

A tanácskozás során a résztvevők áttekintették a szerbiai általános-, valamint a romániai helyhatósági választások után kialakult politikai helyzetet. Örömmel állapították meg, hogy a déli magyar összefogás eredményre vezetett és a magyar érdekképviselet megerősödött. Hasonló összefogásra biztatták az erdélyi magyar politikai erők vezetőit is, megerősítve, hogy a közös célok elérése érdekében továbbra is igénylik az RMDSZ magas szintű részvételét a Tanács munkájában.

A tanácskozás egyik legfontosabb határozata az autonómia-ügy közös képviseletére vonatkozott. Ennek értelmében a határon túli magyar pártok vezetői elfogadták Tökés László EP-képviselő meghívását egy közös brüsszeli útra, hogy Európa legmagasabb fórumán egységesen lépjenek fel a kárpát-medencei magyar autonómia-követelések érvényesítése céljából. A Tanács előkészítette küldötteinek ősszel sorra kerülő európai szolgálati útját.

**Tusnádfürdő, 2008. július 18.
A KMAT sajtószolgálata**

Magyar nemzetpolitika - más kép

A *Magyar nemzetpolitika – Más kép* panelben kárpát-medencei magyar kisebbségi politikai szervezetek vezetői a rendszerváltások óta eltelt húsz év politikai fejlődésére reflektálva vázolták a nemzetpolitika új kihívásait.

Tökés László, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke, **Szász Jenő**, a romániai Magyar Polgári Párt elnöke, **Csáky Pál**, a szlovákiai Magyar Koalíció Pártjának elnöke, **Pásztor István**, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke és **Kovács Miklós**, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnöke mellett **Ágoston András**, a Vajdasági Magyar Demokrata Párt elnöke és **Jakab Sándor**, a Horvátországi Magyarok Demokratikus Közösségének elnöke is bekapcsolódott. A beszélgetést **Szabó Tibor**, a Határon Túli Magyarok Hivatalának volt elnöke vezette.

A felszólalók egyetértettek abban, hogy sem demokratizálódó országaik kisebbségpolitikája, sem az anyaország nemzetpolitikája nem váltotta valóra a nemzeti kisebbségi közösségek reményeit. Naivitásnak bizonyult az a hit, hogy a NATO-tagság és az Unió csatlakozás az autonómiát is

„... mi, akik alanyai voltunk a változásoknak, már-már játékszereivé váltunk az alakuló helyzetnek és a kedvünk ellenére alakuló folyamatoknak”

meghozza a nemzeti kisebbségek számára. Az eredményesség feltételét a népességfogyás megállítása és a politikai összefogás jelenti. Tökés László úgy fogalmazott, hogy „mi, akik alanyai voltunk a változásoknak, tárgyaivá, már-már játékszereivé váltunk az alakuló helyzetnek és a kedvünk ellenére alakuló folyamatoknak.” Az EMNT elnöke szerint a kudarcok okai nem csak a nacionalizmus újbóli térnyerését eredményező posztkommunista visszarendeződésben keresendők, Magyarország letérése az Antall- és az Orbán-kormány által kijelölt útról éppen úgy a meghatározó okok között szerepel. Véleménye szerint 2002 óta egy váratlan és annak előtte elképzelhetetlen visszarendeződés vette kezdetét. A folyamat jelképes fordulatként a 2004 decemberi népszavazáshoz való viszonyulást és annak eredményét, a „*második Trianont*” jelölte meg, amelyet az önfeladás egyik tragikus történelmi eseményének nevezett. A határok feletti nemzeti integrációt segítő intézményrendszer szétrombolásaként értelmezte a HTMH, a MÁÉRT, az alapítványi rendszer megszüntetését és a Státustörvény megrövidítését. Az európai integrációt azonban a nemzetpolitikai törekvések szempontjából mindenképpen pozitívként értékelte, amely új lehetőséget és keretet teremt a nemzeti összefogás számára. Elmondta, a 2008-as évet a nemzetpolitikai fordulat évének tekinti. Ennek jeleként említette a Kárpát-medencei Magyar Autonomia Tanács újjáalakulását, a Szili Katalin kezdeményezte, és a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma által kidolgozott nemzetstratégiai törvénytervezetet, amely többek között a MÁÉRT-ot is visszaállítaná, és Fodor Gábor autonómiapárti kiállítását. Kulcsfontosságú nemzetpolitikai feladatként határozta meg a kárpát-medencei magyar kisebbségi közösségek ügyének „*a magyarkérdés*”-ként való tematizálását és politikai napirendre tűzését, a koszovói kérdés vagy a tibeti kérdés mintájára, mert csak ezáltal válik a maga egyediségében és sajátosságában kezelhetővé.

Csáky Pál arról beszélt, hogy az új Európában nem csak a nagy, hanem a kis népek is keresik helyüket, általános elbizonytalanodás és útkeresés tapasztalható, ugyanakkor az EU-tól közvetlenül nem remélhető a magyarkérdés megoldása, mert „az Európai Unió nagyon komolyan akarja védeni az emberi- és a kisebbségi jogokat – az Európai Uniót kívül”. Rendelkezik viszont megfelelő normarendszerrel az Európa Tanács és az EBESZ, ezek pedig az Unió számára is irányadóak, tehát a kárpát-medencei magyar törekvések számára ezek azok, amelyek kapaszkodót jelenthetnek.

Tőkés László előadása Tusnádfürdőn

A Bálványosfürdőn indult, majd Tusnádfürdőre átköltözött Nyári Szabadegyetem és Diáktábor értékelésekor tudatában kell lennünk annak, hogy az elmúlt, közel húsz esztendő alatt minő fontos szerepet játszott a magyar-román közeledés és jószomszédi kapcsolatok alakulásában. Másfelől nem tévedünk, ha a határok feletti nemzetegyesítés politikájának a kialakulását is innen eredeztetjük, amely az Orbán-kormány nemzetpolitikájának egyik fő pillére. Harmadsorban a tusványosi tábornak az autonómia-politika alakulásában betöltött szerepére kell rámutatnunk

Tegnap, amint az üdvözlésben hallhatták, együtt voltunk és tanácskoztunk a Kárpát-Medencei Magyar Autonómia-Tanács tagszervezeteinek képviselőivel, vezetőivel. Az RMDSZ képviselőin kívül mindenki itt volt, mondhatjuk örömmel. Tehát egy megújuló összefogás irányába mutat ez a találkozás. A KMAT célkitűzése többek között az autonómia ügyének európai, külpolitikai szinten való képviselése. Ennek jeleképpen ősszel a KMAT válogatott küldöttsége már el is látogat Brüsszelbe, ahol egy találkozóorozaton vesznek részt.

Miért fontos nekünk így együtt lennünk? Azért, mert könnyű belátni, hogy egészen más esélye van 230 ezer délvidékinek vagy 500-600 ezer felvidékinek az autonómia ügyét érvényesítenie és képviselnie, mint 14 millió magyarnak együttesen. Ezért ezekben a jó ügyekben nekünk föltétlenül össze kell fognunk. A mai előadások az Európa és az autonómia cím alatt futnak. Hát erről van szó. Ha valamit el akarunk érni, akkor erre az összefogásra, vagy ahogy Német Zsolt a kezdőnapon, megnyitóbeszédében mondta, Orbán Viktort idézve, „új egységre” van szükség; és az új egységnek „új többséggé” kell válnia – ahogy szintén a nemzet miniszterelnöke mondotta –, és akkor eséllyel tudjuk képviselni közös ügyeinket, ezek között is kiemelten a határok fölötti nemzetegyesítés és az autonómia politikáját. Ahhoz viszont, hogy ez az összefogás, az új egység létrejöhessen, párbeszédre van szükség. És ez most nálam nem üres politikai frázis, hanem meggyőződéssel vallom, hogy párbeszédre van szükség az őszinteségnek és a nyíltságnak abban a mélységében, amely ezt a táborat jellemzi. Ebből a szempontból fejezem ki sajnálatomat, hogy „kiütötte magát” Markó Béla, amikor nem jött el mostani találkozóinkra. Neki itt volna a helye, egy kis alázattal és bölcsességgel eljöhethetett volna. Mert nem engedhetjük el egymás kezét, az övét sem engedhetjük el. Categoricalus imperativusza a mai politikai életnek, politizálásnak a pár-

beszéd és a párbeszéd útján remélhetőleg megvalósuló összefogás.

Milyen furcsa is, hölgyeim és uraim, hogy az RMDSZ párbeszédet folytat a román pártokkal, de a Magyar Polgári Párttal ugyanezt megtenni nem hajlandó. Párbeszédet folytat Fodor Gáborral, de Orbán Viktorral nem hajlandó találkozni. Párbeszédet folytat Geoană pártlenökkel, Tăriceanu miniszterelnökkel, de Szász Jenővel nem hajlandó szóba állni. És még sorolhatnám ezeket a párhuzamos eseteket. A román pártokkal együtt tud működni, a magyar politikai pluralizmust megvalósító Magyar Polgári Párttal nemhogy együttműködni, de még szóba állni sem hajlandó. Nem jól van ez így.

Elengedhetetlenül fontos számunkra a párbeszéd. Igen remélem, hogy ma dél-

rásaimat –, hogy az 1989–1990-es rendszerváltozást követően most a rendszerváltozásnak egy jól körvonalazódó második fejezete kezdődik. Nagyon elnyúlt a rendszerváltozás, közel húsz éve taposuk a tekervényes útját. Éppen ideje, hogy ne várjuk ölbetett kézzel a „pusztai vándorlás” – hagyományos – negyven esztendőjének leteltét, hanem a lehető legrövidebb időn belül a rendszerváltozás célegyenesébe jussunk.

A rendszerváltozás jelei mutatkoznak Magyarországon, ahol máris túlélte magát a magyar kormány. De Romániában is, sőt szerte a Kárpát-medencében forrásban, erjedésben látjuk a magyar politikai és közéletet. Láttuk a felvidéki változásokat a Magyar Koalíció Pártjában. Tanúi voltunk a délvidéki magyar pártok előzmény nélküli

után, Bálványosfürdőn őszinte párbeszédre fog sor kerülni Markó Bélával és munkatársaival. Erről a helyről is imádkozom, hogy jussunk valamire ezen a találkozón.

Hölgyeim és uraim!

A következő gondolatsorom a változásról szól. Egy nemzetpolitikai fordulatról, vagy legalábbis annak a valószínűségéről és szükségességéről. Ilyen értelemben az az előérzetem, hogy ez az év – nem a 2008-as naptári évre –, hanem erre az évre, a huszadik táborig terjedő időre gondolok –, szóval ez az esztendő a fordulat esztendeje lesz, mind Magyarországon, mind a határon túli magyar politikai életben. Úgy érzem – és ez nemcsak érzés, hanem alá is tudom támasztani értékelésemet és elvá-

ráadásnak. Erdélyben pedig gondoljunk olyan fontosabb eseményekre, mint amilyen a Băsescu államelnök ügyében rendezett népszavazás kudarca, vagy az őszi európai parlamenti választások sikere, vagy a Magyar Polgári Párt bejegyeztetése – ha nem is a sikere. A politikai pluralizmus bevezetése az erdélyi magyar életbe viszont, a választási eredményektől eltekintve, mindenképpen fontos eredménynek számít. Gondoljunk továbbá a Kárpát-Medencei Magyar Képviselők Fórumára, amely szemben a szűkkeblű kormánypolitikával, nemzetpolitikában próbál gondolkodni, és egy nemzetpolitikai stratégiai törvényt kíván bevezetni, melyet ősszel már az Országgyűlés elé terjesztenek. Gondoljunk az előbb emlegetett Kárpát-Medencei Magyar Autonómia-Tanácsra, és

ki-ki egészítse ki további elemekkel és fejleményekkel az itt vázolt képet. Mindezekből arra lehet következtetni, hogy készüléfében van egy változás. Ennek a nemzetpolitikai fordulatnak a reményében kell megsokszoroznunk erőnket nemzetünk érdekeinek védelmében és az autonómia kivívásának érdekében. Az autonómiáért való küzdelemben szerény dicsekvéssel elmondhatjuk, hogy van egy erdélyi modell, egy békés kisebbségpolitikai modell. Mihez is hasonlíthatnám inkább, mint: a tibeti modellhez. A Dalai Láma által vezetett szabadságharc erőszakmentesen kívánja elérni célját. Akár Ghandira is visszagondolhatunk, a békés ellenállás ázsiai hagyományára. De hát a kereszténység is csak eltorzult formájában harcias és militáns, és mi Erdélyben is ezt a fajta békés politikálást folytatjuk.

Apropó: Tibet. Egy tibeti kiállítás nyílt a napokban Brüsszelben. Megnyitó beszédében Hans-Gert Pöttering EP-elnök, aki védnöke volt a rendezvénynek, azt írta, hogy, idézem: „Az Európai Parlament föltétlen támogatását bírja Tibet az autonómiáért és a vallásszabadságért folytatott küzdelmében.” Igen, hát miért is ne céloznánk meg ezt a célt, hogy Erdély autonómiáját, Székelyföld területi autonómiáját nemzetközi védnökséggel, európai ügyként kezelve valósítsuk meg?! Kérni is fogjuk ezt az Európai Parlamentiől, nehogy a tibetiek sorsára jussunk, akik „kisebbséggé váltak saját hazájukban” – amint ezt a Dalai Láma kabinetfőnöke válaszelevelében írta.

Hölgyeim és Uraim!

Ez a magyar modell beilleszkedik az európai tolerancia és jogküzdelem keretébe és légkörébe. A már említett marosvásárhelyi találkozón – többek között – itt jártak a Skót Nemzeti Párt képviselői, Baszkföld képviselői, európai parlamenti képviselők. Ők országuk, illetve tartományuk függet-

lenségéért harcolnak, de Koszovó már ki is vívta függetlenségét európai, nemzetközi támogatással. Hogyha ezek a függetlenségi törekvések legitimek, jogosultak, mennyivel inkább azok a mi autonómia-törekvéseink! Mi nem akarunk elszakadni Romániától, ahogyan ezt rosszmájú és ártani akaró újságírók próbálják beállítani. Ennek nincs realitása számunkra. De igenis reális, valós cél a korlátozott magyar önrendelkezés kivívása szerte a Kárpát-medencében, itt Erdélyben is. Akár egyfajta, magyarokra – Kárpát-medencére – szabott Ahtisaari-tervben is gondolkozhatnánk, amely megoldást hozhatna a közel kilencven éve leszakított magyar nemzetrészek égető kérdéseire.

Hát erre törekedünk. Ezért is mentem el Basescu elnökhöz idén februárban. Gúnyolódtak a másik oldalról, hogy én kivel „parolázom”. Hát én nem parolázom Basescuvval, de ha már ő az államelnök, uraim és hölgyeim, el kell menni hozzá, és nem szégyen szóba állni Vele. Mennyivel rosszabb Basescu, mint Tariceanu? – kérde-

zem úgy mellékesen. Vagy a többi, hozzájuk hasonló? Hadd ne tartsak névsorolvasást... Tehát el kell menni a románokhoz, és a párbeszédnek ebben a tusnádfürdői szellemében meg kell kísérelnünk rendezni velük közös dolgainkat. Egyébként egy magas szintű magyar–román kerekasztal indítványa is szerepel az ún. Basescu-cso-magban. Az előirányzott román-magyar kerekasztalt akár ki is lehetne szélesíteni egy magyar nemzeti és román nemzeti, vagyis az egész magyar nemzet és az egész román nemzet közötti reprezentatív párbeszédre. Ebben a felállásban nem a másfél-kétmilliónyi erdélyi magyarnak kellen megbirkóznia a húszmillió-s többségi románsággal, hanem össznemzeti alapon és egyenrangú módon a két náció képviselői vállalkozhatnának egy átfogó, mindenre kiterjedő magyar-román rendezésre.

Hölgyeim és uraim!

Nem folytatom tovább, így gondolom el az autonómiapolitikát európai összefüggésben. A kezembe került Sidor atyának a szövege. Ő a kárpátaljai ruszinok autonómiájáért harcoló papi ember, úgyhogy lelki rokonomnak érzem. Nem ismerem közelebbről, de remélem, hogy közösséget lehet vállalni vele. Ott van másfelől a Dalai Láma. Ő ugyan nem keresztény, de miénnkel rokon, nemes törekvéseiben Vele is csak egyetérthetünk. Ez a két személyiség, noha nem azonos fajsúlyúak, tisztségük-nél fogva viszont mindenképpen a nemzeti politikálásnak arra az erkölcsi dimenziójára utalnak, amelyről Makkai Sándor beszélt. Én ezt, a szilárd erkölcsi alapon álló nemzet-szolgálatot és nemzetpolitikát szeretném továbbra is képviselni, és ehhez kérem az önök támogatását.

Jó időben és jó helyen

Tőkés László püspök, EP-képviselő kezdeményezésére kiemelt fontosságú találkozóra került sor Nagyváradon, 2008. július 25-én. Az erdélyi magyarok európai képviselője az **Európai Parlament Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottság** [MVB] tagjaként hívta meg a határ két oldalán élő neves szakembereket, önkormányzati tisztségviselőket, illetve üzletembereket, hogy egyrészt a most formálódó uniós agrárpolitika terén alakítsanak ki közös álláspontot, másrészt arra a kérdésre keresték a választ, hogy az uniós alapokkal hogyan lehetne jól „sáfarkodni”. Ilyen értelemben hangzott el az is, hogy maga a vidékfejlesztés nem lehet pusztán öncél – erkölcsi dimenziója is van a kérdésnek, a vidék, illetve tágabb értelemben a régióink boldogulása a tét.

A szakmai tanácskozáson előkerült kérdéskérdések közül az alábbiakat emelnénk ki: amint azt **Sebestyén Csaba**, a Romániai Magyar Gazdák Egyesületének [RMGE] elnöke kifejtette, az erdélyi gazdák helyzete specifikus, tehát az általános elvek, célkitűzések, agrárpolitikai alapvetéseken belül lehetőség nyílik egyes vidékek sajátosságait megőrizni kívánó, azt támogató határozatok elfogadtatására is (amint erre már volt precedens az MVB-n belül), ezért „az első jó hír az erdélyi magyar gazdák számára, hogy Tőkés László jó időben és jó helyen képviselheti érdekeiket”. Ebben segíthetik az egyetemek is, mint szellemi „erőközpontok”, értett egyet **dr. Horváth Gizella**, a Partiumi Keresztény Egyetem dékánja, illetve **dr. Kátai János**, a Debreceni Egyetem dékánja.

Ugyanígy élni kell tudni a lehetőséggel – hangsúlyozták a tanácskozás résztvevői –, hogy Magyarország és Románia határának két oldalán magyarok élnek, vagyis a határmenti együttműködés nemzetstratégiai vonatkozással is bír. Konkrétan a *Magyarország-Románia. Határon átnyúló együttműködési program 2007–2013* munkacímét viselő dokumentum részvontkozásait vizsgálták meg, hogyan tudnának önkormányzatok, gazdálkodók stb. szervezetei együttműködni a helyzeti előnyük jobb kihasználása végett. Ehhez szükséges egyfajta „helyi piac tér” kialakítása, vélte **Diósi László**, az OTP Bank Románia vezérigazgatója, ahol a kölcsönösen érdekelttek össze tudnának jönni tapasztalatokat cserélni, érdekeket egyeztetni, majd közösen érvényesíteni.

A tapasztalatok átadásának fontosságát emelte ki **Jakab István**, a Magyar Gazdák Országos Szövetségének elnöke is, hogy a romániai magyar gazdák már eleve elkerülhessék azokat a hibákat, amelybe a magyarországi politikum esetleg már belevitte a magyar gazdákat (példaként említette a programok végrehajtása utáni monitoring elmaradását). Ugyanő legnagyobb hibának azt tartja, hogy az uniós pénzeket elsősorban egyéni vállalkozók kapták a gazdák társulása helyett.

Az összefogás, a közös kárpát-medencei agrárpolitika szükségessége mellett többen is érveltek. Kormányzati szinten erre vonatkozóan nemigen találni elképzeléseket, ezért szükséges az ilyesfajta „alulról jövő” építkezés, a szakmai, érdekvédelmi és civilszervezetek közötti párbeszéd, ebben az értelemben is üdvözlötték Tőkés László EP-képviselő kezdeményezését, mint megfelelő fórumát a további egyeztetéseknek, és ebben az esetben jelenlévő partner kíván lenni.

Mivelhogy nagy a feladat: egyfelől „ki kell védeni” a multinacionális cégek dömpingjét, helyzetbe kell hozni az itthoni gazdákat, másfelől pedig ötven év kommunizmus után romjaiból kell újjáépíteni a régiókat. Harmadrészt a Kárpát-medence rövidtávon fel fog értékelődni, hívta fel a figyelmet **Szólláth Tibor**, Hajdú-Bihar Megye Önkormányzatának alelnöke, hiszen Európa második legnagyobb ivóvízbázisával rendelkezik.

Tőkés László zárszavában a hangsúlyt a folytatásra helyezte, és abbéli reményének adott hangot, hogy az elkövetkezendők folyamán – a legközelebbi konferenciasorozatra már ősszel sor

kerül – a szerteágazó törekvéseknek sikerül az „újfajta egységben” helyet találni.

A tanácskozás résztvevői: **Farkas Zoltán**, Békés Megye Önkormányzatának alelnöke, **Szólláth Tibor**, Hajdú-Bihar Megye Önkormányzatának alelnöke, **Búzás László** főosztályvezető, **Seszták Oszkár**, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat elnöke, **Kósa Tímea**, a Fejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség igazgatója, **Magyar Anna**, a Csongrád Megyei Önkormányzat elnöke, **Nagy Szabolcs**, a Szatmár Megyei Tanács képviselője, **Csáki Béla**, a Mórahalmi Önkormányzat képviselője, **Fodor András**, a Debreceni Euróregió Ház Kht. ügyvezetője, **Dr. Mazsu János** debreceni önkormányzati képviselő, az EU-Integrációs Bizottság elnöke, **Tasó László** Nyíradony polgármestere, a Hét Határ Önkormányzati Szövetség alelnöke, **Kovács Zoltán** érmihályfalvi polgármester, **Jakab István**, a Magyar Gazdák Országos Szövetségének elnöke, **Szász Péter**, a Fialat Gazdák Magyarországi Szövetségének (AGRYA) alelnöke, **Colțea Tibor**, a Romániai Magyar Közgazdász Társaság elnöke, illetve **Somai József** tiszteletbeli elnök, **Sebestyén Csaba**, a Romániai Magyar Gazdák Egyesületének elnöke, **Dr. Orosz Csaba**, a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetségének alelnöke, **Diósi László**, az OTP Bank Románia elnök-vezérigazgatója, **Szabó Géza**, az OTP Bank Románia nagyváradi kirendeltségének igazgatója, **Dr. Kátai János**, a Debreceni Egyetem dékánja, valamint a Partiumi Keresztény Egyetem részéről **Szilágyi Györgyi** rektorhelyettes, **Horváth Gizella** dékán, **Flóra Gábor** dékánhelyettes és **Zakota Zoltán** adjunktus. A találkozót a nagyváradi központi EP-iroda munkatársai **Szakáli István-Loránd** közgazdász segítségével szervezték meg.

2008. július 25.

